گزارش پارلمان

نامه پزشکیان به مجلس برای اصلاح بودجه

در حالی که رئیس‌جمهور سه‌شنبه هفته گذشته لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ را تقدیم هیئت رئیسه مجلس کرده بود، روز دوشنبه مجتبی یوسفی، سخنگوی کمیسیون تلفیق بودجه از تصویب نشدن کلیات آن در این کمیسیون خبر داد و گفت تورم‌زایی لایحه، دغدغه معیشتی و کاهش قدرت خرید مردم و نگرانی جدی از عدم تحقق درآمدهای عمومی، از جمله دلایل مخالفت کمیسیون تلفیق با کلیات بودجه بود.

همین شد که مسعود پزشکیان در نامه‌ای به مجلس اصلاحات پنج‌گانه‌ای در بودجه سال آینده اعمال کرد. روح‌الله متفکرآزاد، عضو هیئت رئیسه مجلس، عنوان کرد که در نامه رئیس‌جمهور، خطاب به محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس، آمده است: «پیرو مذاکرات به‌عمل آمده و با توجه به جلسات و گفتگوهای صورت گرفته در کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۵ و از آنجا که نمایندگان محترم نظرات و پیشنهادات و دغدغه‌هایی را مطرح نمودند که دولت با بسیاری از این پیشنهادات و نظرات موافق می‌باشد، بدین وسیله مراتب موافقت خود را با تعامل و انجام اصلاحات با رعایت ملاحظات تورمی و سقف بودجه به شرح اعلام می‌گردد:

۱. اصلاحاتی که منجر به افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت و بازنشستگان عزیز شود.
۲. اصلاح و اعمال نرخ مؤثر مالیاتی به‌طوری که منجر به بهبود فضای کسب و کار شود.
۳. اصلاح در نرخ معافیت مالیاتی برای اشخاص حقیقی و حقوقی با در نظر داشتن لزوم تقویت معافیت‌های حقوق‌بگیران دولت که در سطوح درآمدی پایین هستند.
۴. انجام اصلاحات در افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده به‌طوری که این منابع به سمت تامین کالابرگ برای اقشار آسیب‌پذیر جامعه سوق داده شود.
۵. هرگونه اصلاحاتی که منجر به افزایش یارانه برای تامین کالابرگ و تقویت معیشت مردم شود.

ضمناً با توجه به اینکه کمیسیون محترم تلفیق خواهان تطبیق لایحه بودجه با احکام قانون برنامه و همچنین اطلاعات کافی در مورد منابع و مصارف نفتی شده بود، سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت نفت گزارشات مورد نیاز مجلس محترم را تدوین و تقدیم خواهند کرد.»

همچنین محمدباقر قالیباف رئیس مجلس با اشاره به نامه رئیس‌جمهور درباره اصلاحات پنج‌گانه در لایحه بودجه ۱۴۰۴ گفت: «نامه رئیس‌جمهور از نظر حقوقی به این معناست که هم نوعی استرداد لایحه و هم اصلاح هم‌زمان است.»

قرار بود روز گذشته کلیات لایحه بودجه در مجلس بررسی و به رای گذاشته شود اما به گفته یک عضو هیئت رئیسه مجلس با توجه به نامه رئیس‌جمهور و پذیرش ایرادات، کلیات لایحه بودجه به کمیسیون تلفیق ارجاع شد و قرار است بررسی کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۵ در جلسه علنی امروز (چهارشنبه) انجام شود.

به گزارش ایسنا، عباس پاپی‌زاده عنوان کرد: «به نوعی کلیات لایحه بودجه به دولت استرداد شده است منتها تلقی ما از نامه رئیس‌جمهور این است که ایشان اشکالات را پذیرفته و اصلاحات پنج‌گانه‌ای را به مجلس ارائه کرده است. بر این اساس جلسات کمیسیون تلفیق در سه شیفت و تا شب برگزار شده و روز چهارشنبه (امروز) به مجلس تقدیم می‌شود.»

اگر نمایندگان مجلس در جلسه علنی امروز نیز با کلیات لایحه بودجه مخالفت کنند لایحه بودجه به دولت برای اعمال اصلاحاتی برگردانده می‌شود و دولت ۵ روز برای اعمال اصلاحات در لایحه بودجه فرصت دارد و مجدداً فرایند بررسی کلیات بودجه در مجلس طی خواهد شد.

پاپی‌زاده همچنین روز گذشته از جلسه غیرعلنی مجلس به منظور رسیدگی به درخواست دولت درباره کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۵ خبر داد و گفته بود: «اکثر نمایندگان مجلس مخالف کلیات بودجه ۱۴۰۵ هستند و مجلس جلسه مشورتی در این خصوص تشکیل داد.»

او عنوان کرد: «دولت در راستای انجام اصلاحات در راستای بهبود وضعیت معیشتی مردم و کارکنان، درخواست خود را برای اختصاص زمان بیشتر به کمیسیون تلفیق مجلس ارائه کرده است. بر اساس این درخواست، دولت آمادگی دارد با حضور در مجلس و ارائه توضیحات لازم، اصلاحات مورد نظر را انجام داده و جزئیات آن را در کمیسیون تلفیق بررسی کند و سپس کلیات بودجه در صحن به رأی گذاشته شود.»

عبدالناصر همتی، رئیس کل جدید بانک مرکزی در جلسه دیروز دولت با اصناف/ عکس: president.ir

نظر خواهی

در انتظار معجزه ارزی

آیا بازگشت عبدالناصر همتی به دولت و بانک مرکزی اقتصاد را نجات می‌دهد؟

علی ایوبی
خبرنگار گروه اقتصاد

عبدالناصر همتی بازگشت؛ هم به دولت چهاردهم بعد از استیضاح مجلس و رفتن از وزارت اقتصاد، هم به بانک مرکزی بعد از آنکه با دولت حسن روحانی به مشکل خورد و به گفته خود برکنار شد. او برگشته تا حلال میراثی باشد که محمدرضا فرزین در دوره حضورش در خیابان میرداماد و در دو دولت سیزدهم و چهاردهم بر جای گذاشت و رفت. محمدرضا فرزین از تیم اقتصادی دولت محمود احمدی‌نژاد بود که در هشتم دی‌ماه سال ۱۴۰۱ جایگزین علی صالح‌آبادی شد تا با شعار مدیریت بازار ارز، سکان ریال و ارز کشور را در دست بگیرد اما در هشتم دی‌ماه ۱۴۰۴ بعد از حضور در دو دولت و حاضر شدن در آخرین جلسه هیئت دولت در روز یکشنبه و نشست‌های دیگر بانک مرکزی که نشان از میل او به بودن بود، سکان بانک مرکزی را با دلار نزدیک به ۱۳۰ هزار تومان به همتی تحویل داد اما همتی در حالی برای بار دوم در یک دهه اخیر وارد بانک مرکزی می‌شود که افزایش لحظه به لحظه دلار صدای اعتراضات مردم و به‌خصوص کسبه و بازاری‌ها به گوش می‌رسد و باز شرایط کشور ملتهب شده است. او سال پیش در چنین روزهایی که وزیر اقتصاد بود شمشیر استیضاح مجلس را بالای سر خود می‌دید و البته بارها گفت که باید نرخ‌های ارز را به بازار آزاد نزدیک کرد؛ با او همراهی نشد و حتی فرزین رئیس بانک مرکزی نیز حرف او را نخواند و گفت امکان تک‌نرخی شدن بازار ارز وجود ندارد و در نهایت این عبدالناصر همتی بود که کابینه را ترک کرد. او اما این‌بار در این ۱۰ ماهی که از دولت به دور بود، برخلاف سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۳ که منتقد دولت ابراهیم رئیسی بود و در توئیتر به سیاست‌های تیم اقتصادی او به خصوص احسان خاندوزی وزیر اقتصاد، نقدهای تندی می‌کرد، سکوت پیشه کرد و حالا چشم امید مسعود پزشکیان به همتی است تا برای بازار ارز معجزه کند. اینکه آیا رئیس جدید بانک مرکزی می‌تواند ارز کشور را کنترل کند؛ با کارشناسان اقتصادی در همین رابطه در میان گذاشتیم که در ادامه می‌خوانید:

عبدالناصر همتی در حالی برای بار دوم در یک دهه اخیر وارد بانک مرکزی می‌شود که افزایش لحظه به لحظه دلار صدای اعتراضات مردم و به‌خصوص کسبه و بازاری‌ها به گوش می‌رسد و باز شرایط کشور ملتهب شده است. او سال پیش در چنین روزهایی که وزیر اقتصاد بود شمشیر استیضاح مجلس را بالای سر خود می‌دید و البته بارها گفت که باید نرخ‌های ارز را به بازار آزاد نزدیک کرد؛ با او همراهی نشد و حتی فرزین رئیس بانک مرکزی نیز حرف او را نخواند و گفت امکان تک‌نرخی شدن بازار ارز وجود ندارد و در نهایت این عبدالناصر همتی بود که کابینه را ترک کرد

همتی وارث مشکلات است

حمید میرمعینی، کارشناس اقتصادی: بازگشت آقای همتی در دو موضوع اثرگذار است و می‌تواند بازارها را تحت‌الشعاع قرار دهد؛ اولین موضوع به تک‌نرخی شدن ارز برمی‌گردد که به نفع شرکت‌های صادراتی و به ضرر شرکت‌های وارداتی خواهد بود ولی شفافیت را در مدیریت ارز در اقتصاد کشور به همراه خواهد داشت، به‌هرحال در چندین سال گذشته با چند نرخ ارز از ارز ترجیحی گرفته تا بازار اول و دوم و ارز نیمایی مواجه بودیم که همه آنها به جز نرخ بازار آزاد، شامل رانت بزرگی می‌شد که متاسفانه به ضرر تولید بود و سرمایه‌گذاران متضرر می‌شدند. حرکت به سمت تک‌نرخی کردن ارز، می‌تواند بر روی بازار سرمایه تاثیر مثبتی بگذارد و بحث سرمایه‌گذاری را نیز دوباره توجیه‌پذیر کند و شرکت‌های صادرات‌محور می‌توانند طرح‌های توسعه‌ای خود را انجام دهند. دومین عامل مهمی که آقای همتی می‌تواند بر روی آن تاثیر مثبت بگذارد در زمینه تعیین نرخ بهره است. به‌هرحال یکی از مهمترین عامل‌های ایجاد تورم نرخ بهره بالا است که در کشور حالت تقابلی ایجاد کرده است. اگر بتوانیم نرخ بهره را به وسیله انتشار اوراق کنترل کنیم، با توجه به اینکه بحث ترمیم کسری بودجه که وجود دارد و در سال آینده قطعاً این کسری بودجه کمتر از هزار میلیارد تومان نخواهد بود، ایشان می‌توانند تاثیر مثبتی بر روی اقتصاد کشور داشته باشند. آقای فرزین در این دو مورد بسیار ضعیف عمل کرد. عامل دیگری که آقای همتی می‌تواند در آن نقش داشته باشد موضوع اصلاح نظام بانکداری است که در اواخر دوره آقای فرزین تغییرات و سختگیری‌هایی انجام شد اما اگر ادامه‌دار باشد و آقای همتی بتواند در نظام بانکی تحول ایجاد کند و کسری منابع نظام بانکی را کاهش دهد، می‌تواند در تورم و بازارهای مالی تاثیرهای مثبتی داشته باشد. آقای همتی در این سه حوزه می‌توانند به درستی و خوبی کار انجام دهند چرا که تجربه آن را هم داشته‌اند و به نظر می‌رسد بهتر از مدیریت‌های قبلی در سیاستگذاری‌هایی که برعهده بانک مرکزی است عمل کنند. درباره اختلافی که بین وزارت اقتصاد و بانک مرکزی وجود داشت باید گفت که این اختلافات باز هم به وجود خواهد آمد اما اکنون به لحاظ منشأ و نحله فکری اقتصادی، هم آقای مدنی‌زاده وزیر اقتصاد و هم آقای همتی همسو هستند و احتمالاً شاهد کمترین اصطکاک بین سیاست‌های اقتصادی وزارت اقتصاد و بانک مرکزی خواهیم بود؛ این یک هماهنگی نانوشته‌ای را بین این دو نهاد ایجاد می‌کند. اما بالاتر از این موضوع و در سطح سیاست‌های کلان، واقعیت این است که مشکلاتی وجود دارد که نه‌تنها وزیر اقتصاد و رئیس بانک مرکزی حتی ریاست جمهوری نیز نمی‌توانند آن را حل کنند و متاسفانه پاشنه آشیل تمام سیاستگذاری‌های غلط و سیاستگذاری‌هایی است که به صورت ناقص اجرا می‌شوند که می‌توان به محرومیت‌های ناشی از تحریم و قیمت‌گذاری‌هایی که در اقتصاد وجود دارد اشاره کرد که می‌توانند مشکلاتی ایجاد کنند تا دست وزرای اقتصادی و رؤسای بانک مرکزی بسته باشد. آقای همتی میراث‌دار این مشکلات است و برخی از مشکلات واقعاً لاینحل هستند مگر اینکه تغییرات بنیادین در سیاست‌های کلان اقتصادی و سیاسی اتفاق بیفتد.

«همتی منتقد» محبوب‌تر است

احمد بیات، کارشناس بورس: نگاه بازار بورس نسبتاً به آقای همتی در دوره‌ای که ایشان در وزارت اقتصاد حضور داشت، مثبت بود و آقای همتی از بورس حمایت می‌کرد. البته سه نگاه متفاوت نسبت به ایشان وجود دارد؛ آقای همتیِ بانک مرکزی، آقای همتیِ بورس و آقای همتیِ منتقد و این سه وجه ایشان با هم مقایسه می‌شود و بسیاری آقای همتی که نقدکننده سیاست‌ها بود و هیچ سمت و مسئولیتی نداشت را بهترین وجه ایشان می‌دانند. تا قبل از اینکه امروز (دیروز، سه‌شنبه) بازار باز شود، اگر اعتراضات این چندروز نبود شاید بورس متفاوتی را می‌دیدیم و البته اگر آن اعتراضات نبود احتمالاً الان آقای همتی هم رئیس بانک مرکزی نبود و این مسائل را باید در کنار هم دید. در مجموع بنده فکر می‌کنم اگر حضور آقای همتی را در رأس بانک مرکزی، از زاویه بورس و به صورت بلندمدت نگاه کنیم، اتفاق مثبتی است و نگاه غالب این است که ایشان را حامی تولید می‌دانند و سیاست‌های آقای همتی چه در زمانی که در وزارت اقتصاد بودند و چه زمانی که در بانک مرکزی بودند، حمایت از تولید بوده است. نگاه ایشان برعکس بسیاری از مسئولان که پوپولیستی و عوام‌گرایانه است، نگاه علمی به موضوعات است و البته با همه این توصیفات ایشان در رأس بانک مرکزی قرار گرفته که همچنان استقلال کامل و لازم را متاسفانه در ساختار رسمی اقتصادی کشور و حتی اقتصاد سیاسی کشور ندارد و نمی‌توان خیلی توقع داشت تا بهبود صددرصدی رخ دهد اما نسبت به شرایط گذشته بورس در درازمدت بهتر خواهد شد. برخی فکر می‌کردند آمدن آقای همتی می‌تواند اثر مثبتی در بازار بگذارد که البته گذاشت اما آنقدر اثرات منفی ناآرامی‌های داخل و خبرهای مربوط به آمریکا و اسرائیل غالب بود که زور آنها به تأثیر حضور آقای همتی چربید.

دولت همتی را به رسمیت می‌شناسد

ایرج ندیمی، عضو پیشین شورای پول و اعتبار: حضور آقای همتی در بانک مرکزی سه ویژگی مثبت دارد؛ اول اینکه او قبلاً در این مقام بوده و کاملاً با افراد و افکار و مباحث رویکردی بانک مرکزی آشنا است. دوم اینکه آقای همتی پیشتر در بیمه مرکزی هم بوده و با بازار بیمه و بازار پولی ارتباط داشته است. سوم اینکه به عنوان وزیر اقتصاد نیز با همه بازارها در ارتباط بوده است. ایشان علاوه بر شاخصه‌های اجرایی یک مقام دانشگاهی و علمی است و موقعیت اجتماعی و سیاسی دارد. به نظر من انتخاب ایشان مثبت است چون دیگر نامزدهای این پست در سطح ایشان نبودند؛ ایشان همیشه در کارهای علمی و اجرایی حضور داشته است که از مزیت‌های آقای همتی است. ایشان ارتباطاتی نیز در سطح کلان کشور داشته و دارد که همه اینها به ما چهار علامت می‌دهد؛ اول اینکه بانک مرکزی از حضور ایشان استقبال می‌کند چون او را از خودشان می‌دانند، دوم اینکه فضای آکادمیک نیز از آقای همتی استقبال می‌کند، سوم اینکه مقامات اجرایی نیز او را از خودشان می‌دانند. اما چهارمین موضوع این است که آیا سیاست‌های پولی، مالی، بانکی و اعتباری را باید شورای پول و اعتبار معلوم کند یا مجلس؟ یا مراجع دیگر خارج از دولت و مجلس؟ اینجاست که اختلافات شروع می‌شود. از نظر بنده که عضو شورای پول و اعتبار بودم و سال‌ها رئیس کمیسیون اقتصاد و کمیسیون بودجه مجلس بودم، اگر پارلمان بخواهد از در «سیاسی» و نه «سیاست» وارد شود با بانک مرکزی دچار مشکل خواهد شد. ما توقع داریم که مجلس سیاستگذار باشد و دولت عامل اجرایی آن باشد و مجلس می‌تواند در راستای سیاستگذاری ریل را عوض کند. در این زمینه چند نکته وجود دارد: اول نظارت است؛ یعنی تمام بانک‌ها از همه جهات مختلف به مصوبات شورای پول و اعتبار عمل کنند و مجلس نیز بر آن نظارت دارد و حق نمایندگان است اما حق دخالت ندارند. دوم، مجلس با توجه به واقعیات به آقای همتی کمک کند. واقعیت این است که میزان درآمدها و میزان ارز و... با کاهش‌های قابل اعتنایی مواجه شده و انکار آن نیز مشکلی را حل نمی‌کند و واقعیت درآمدی نفت نیز در بودجه وجود دارد. سوم اینکه، امکانات بانک مرکزی نیز چندوجهی است؛ مثلاً بخشی از آن در صندوق توسعه ملی است که باید این بخش‌ها یک واحد شود و مجلس باید تلاش کند حتی اگر می‌تواند خزانه ارزی و ریالی را نیز یکی کند. کشور نباید چند خزانه داشته باشد و هر چه به وحدت برسیم به دولت و مجلس و حتی دیوان محاسبات کشور کمک می‌شود. اما انتظاراتی که از آقای همتی در بانک مرکزی می‌رود این است که اولاً حب و بغض را کنار بگذارند و مانند مخالف عمل نکنند و تلاش کنیم تا کشور اداره شود. دوم اینکه کشور را با توجه به بازار پول نسبت به دو بازار سرمایه و بازار بیمه متعادل‌تر کند؛ چون هنوز هم بازار پول بازار بالاتری است. ضمن اینکه تمام شرکت‌های وابسته به بانک‌ها را در زمان کوتاه حتی فراتر از تصمیم سران سه قوه به فروش بگذارد چون شرکت‌داری بانک‌ها آنها را به سمت تخلف می‌برد. اساساً میل به شرکت‌داری باعث می‌شود که بانک عامل واسطه نباشد بلکه به دنبال مصادره کردن شرکت‌ها باشد